**Parlament Europejski**
2024-2029

*Komisja Spraw Zagranicznych*

**2025/2216(INI)**

05.02.2026

# PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie zalecenia Parlamentu Europejskiego dla Rady, Komisji i wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawicielki Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa w sprawie zarządzania transnarodowego zasobami wodnymi z myślą o pokoju i zapobieganiu konfliktom
(2025/2216(INI))

Komisja Spraw Zagranicznych

Sprawozdawca: Leoluca Orlando

## SPIS STREŚCI

**Strona**

PROJEKT ZALECENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO ..... 3

UZASADNIENIE ..... 7

ZAŁĄCZNIK: WYKAZ PODMIOTÓW, OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCA OTRZYMAŁ INFORMACJE ..... 8

# PROJEKT ZALECENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

**dla Rady, Komisji i wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawicielki Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa w sprawie promowania zarządzania transnarodowego zasobami wodnymi z myślą o pokoju i zapobieganiu konfliktom (2025/2216(INI))**

*Parlament Europejski*,

– uwzględniając Konwencję ONZ o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych z 1992 r. (konwencję wodną),

– uwzględniając swoją rezolucję z 7 maja 2025 r. w sprawie europejskiej strategii odporności wodnej[1],

– uwzględniając notę tematyczną opublikowaną w sierpniu 2010 r. przez Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka pt. „Prawo do wody”,

– uwzględniając konkluzje Rady z 19 listopada 2018 r. w sprawie dyplomacji wodnej,

– uwzględniając konkluzje Rady z 19 listopada 2021 r. w sprawie wody w działaniach zewnętrznych UE,

– uwzględniając art. 121 Regulaminu,

– uwzględniając swoją rezolucję z 2 kwietnia 2025 r. w sprawie praw człowieka i demokracji na świecie oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za 2024 r.[2],

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A10-0000/2025),

A. mając na uwadze, że woda ma zasadnicze znaczenie dla przetrwania ludzkości i wszelkiego życia na Ziemi, w związku z czym należy nią gospodarować w sposób zrównoważony i sprawiedliwy;

B. mając na uwadze, że dostęp do wody jest prawem człowieka i warunkiem wstępnym stabilności i pokoju;

C. mając na uwadze, że zmiana klimatu stanowi poważne zagrożenie dla zasobów wodnych i ekosystemów wodnych oraz pogłębia deficyt wody;

D. mając na uwadze, że ze względu za zmianę klimatu cykle hydrologiczne są coraz bardziej nieregularne i charakteryzują się gwałtownymi wahaniami między dotkliwymi suszami a niszczycielskimi powodziami; mając na uwadze, że we wszystkich regionach świata pokrytych lodowcami w ostatnich latach odnotowano topnienie lodu; mając na

[1] Teksty przyjęte, P10_TA(2025)0091.
[2] Dz.U. C, C/2025/4390, 9.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4390/oj.

uwadze, że znaczna część zanieczyszczeń zasobów słodkiej wody na całym świecie jest spowodowana działalnością człowieka;

E. mając na uwadze, że transgraniczne warstwy wodonośne, jeziora i dorzecza, wspólne dla co najmniej dwóch krajów, stanowią 60 % światowych przepływów wody słodkiej;

F. mając na uwadze, że w większości państw nie istnieją przepisy transgraniczne dotyczące wspólnych części wód;

G. mając na uwadze, że deficyt wody i jednostronne działania państw na wodach transgranicznych, takie jak ich zanieczyszczanie, nadmierna eksploatacja lub budowa infrastruktury, mają konsekwencje dla wszystkich państw mających dostęp do tych wód; mając na uwadze, że spory dotyczące dostępu do wody prowadzą do szerszych konfliktów i mogą je podsycać, co ma poważne konsekwencje dla stabilności regionalnej i bezpieczeństwa ludzi;

H. mając na uwadze, że chociaż w przeszłości woda służyła jako katalizator współpracy, w ciągu ostatniej dekady konflikty dotyczące zasobów wodnych przyćmiły tę współpracę;

I. mając na uwadze, że osoby, które korzystają z górnych odcinków systemów wodnych, mają pewną względną przewagę nad osobami korzystającymi z dolnych odcinków tych systemów;

J. mając na uwadze, że konflikty zbrojne i okupacje znacznie zakłócają dostęp do wody i współpracę transnarodową w dziedzinie zasobów wodnych;

1. zaleca Radzie, Komisji i wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawicielce Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa:

   a) zwiększyć rolę transgranicznego zarządzania zasobami wodnymi w działaniach zewnętrznych UE, tak by służyło one jako istotne narzędzie zapobiegania konfliktom, rozwiązywania ich i budowania zaufania na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym, w szczególności na obszarach narażonych na skutki zmiany klimatu i tam, gdzie już brakuje wody;

   b) rozwiązać problem braku porozumień operacyjnych między rządami dzielącymi transgraniczne dorzecza oraz udostępnić całą niezbędną wiedzę fachową UE, a także pomoc techniczną i finansową w celu wsparcia rządów w ustanawianiu i wdrażaniu takich porozumień, a także w tworzeniu organizacji zajmujących się dorzeczami;

   c) wzmocnić rolę transnarodowego zarządzania zasobami wodnymi w działaniach zewnętrznych i dyplomacji UE oraz, w tym celu, zapewnić Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych (ESDZ) i delegaturom UE na całym świecie odpowiednie zasoby finansowe i ludzkie, aby inicjować i wspierać transgraniczne zarządzanie zasobami wodnymi i działania dyplomatyczne w terenie, zarówno w krajach partnerskich, jak i między nimi;

   d) zapewnić zwiększone i stałe finansowanie transgranicznego zarządzania zasobami wodnymi w UE w ramach działań zewnętrznych UE w kolejnych wieloletnich

ramach finansowych;

e) rozszerzyć zakres geograficzny unijnych projektów transgranicznego zarządzania zasobami wodnymi w ramach podejścia „Drużyna Europy” poza Afrykę i Azję Środkową na Amerykę Północną i Południową, Bliski Wschód i Afrykę Północną oraz Azję Wschodnią i Południową;

f) wzmocnić wielostronną współpracę w dziedzinie wody, w szczególności w ramach ONZ, poprzez kontynuowanie i intensyfikację globalizacji konwencji wodnej ONZ oraz wspieranie realizacji celów zrównoważonego rozwoju, w szczególności celu nr 6 dotyczącego czystej wody i warunków sanitarnych;

g) inwestować w bardziej przejrzysty przegląd całego bieżącego wsparcia UE na rzecz promowania transgranicznego zarządzania zasobami wodnymi na szczeblu międzynarodowym oraz zapewnić spójność i usprawnienie prac i finansowania we wszystkich właściwych dyrekcjach generalnych oraz między ESDZ a Komisją;

h) w miarę możliwości pracować nad zapewnieniem czystej wody wysokiej jakości, promować zrównoważone zarządzanie zasobami wodnymi i wdrażać różne innowacyjne technologie wodne, w tym rozwiązania oparte na zasobach przyrody;

i) zagwarantować, że inicjatywy UE dotyczące wody na całym świecie rozwiążą problem utrzymujących się luk w danych i braku wymiany danych między rządami poprzez wyposażenie krajów partnerskich w zasoby techniczne i fizyczne w celu skutecznego monitorowania poziomu wody i jakości transgranicznych dorzeczy oraz poprzez wymianę danych i promowanie wspólnych standardów gromadzenia danych między krajami partnerskimi w celu zwiększenia kompatybilności;

j) wspierać instrumenty współpracy międzyrządowej i regionalnej w zakresie zarządzania zasobami wodnymi, ze szczególnym naciskiem na zapewnienie sprawiedliwej dystrybucji wody między krajami i sektorami gospodarki, oraz wspieranie struktur zarządzania na szczeblu lokalnym i wspólnotowym w celu wspierania inkluzywnego procesu decyzyjnego i gospodarki wodnej;

k) wzmocnić zdolności UE w zakresie monitorowania i wczesnego ostrzegania poprzez cyfryzację i nowoczesne technologie; wzmocnić monitorowanie niedoborów wody i ryzyka konfliktów związanych z wodą na całym świecie, takich jak wykorzystywanie wody i infrastruktury wodnej jako broni oraz celowe pozbawianie dostępu do wody, co sprawi, że stanie się ono częścią systemów zapobiegania konfliktom w Centrum Reagowania Kryzysowego ESDZ;

l) wspierać i finansować badania nad zrównoważonym transgranicznym zarządzaniem zasobami wodnymi, współdzieleniem tych zasobów, współpracą i innowacjami, w tym za pośrednictwem programu „Horyzont Europa”;

m) mianować wysokiego rangą urzędnika UE na stanowisko specjalnego przedstawiciela UE, którego zadaniem będzie zapobieganie konfliktom związanym z wodą i ich rozwiązywanie, promowanie współpracy w dziedzinie

zasobów wodnych oraz ochrona źródeł i systemów wodnych, w tym podczas konfliktów zbrojnych i w kontekście transgranicznym;

n) wzmocnić rolę prawa międzynarodowego i sądów międzynarodowych w rozstrzyganiu sporów dotyczących transnarodowych części wód, aby zapewnić jasność i rozliczalność zobowiązań prawnych dla wszystkich państw mających dostęp do tych części wód;

2. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszego zalecenia Radzie, Komisji oraz wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawicielce Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa.

## UZASADNIENIE

Woda jest niezbędna do życia, a dostęp do bezpiecznej wody jest prawem człowieka i warunkiem wstępnym stabilności i pokoju.

Mimo tego jej niedobór zwiększa się. Nadmierne zużycie wody w przemyśle, przeludnienie i zanieczyszczenia powodują deficyt wody na całym świecie, a skutki zmiany klimatu spowodowanej przez człowieka jeszcze bardziej pogłębiają to zjawisko. Wody transgraniczne stanowią ponad połowę przepływów wód słodkich na świecie, a ponad 150 krajów dzieli transgraniczne dorzecza. Wiele z tych dorzeczy znajduje się w regionach charakteryzujących się niestabilnością, stresem klimatycznym i słabymi instytucjami. Dostęp do zasobów wodnych dzielonych między krajami lub w ich obrębie często jest nierówny ze względu na złe zarządzanie i nieodpowiednią politykę. Zjawisko to jest coraz częściej uznawane za przyczynę niestabilności, migracji i wysiedleń oraz za rosnące źródło napięć, niestabilności i konfliktów w obrębie państw i między nimi. Chociaż przedmiotowe sprawozdanie ma na celu podkreślenie konstruktywnych sposobów zapobiegania konfliktom przez UE dzięki transnarodowemu zarządzaniu zasobami wodnymi, należy zauważyć, że w różnych konfliktach zbrojnych podmioty na całym świecie ograniczają dostęp do wody, aby wywołać kryzysy humanitarne, i niszczą infrastrukturę wodną z taktycznych powodów wojskowych.

W tym obszarze wykorzystuje się istniejące instrumenty zewnętrzne UE, w tym ISWMR – „Globalny wymiar Europy", strategię Global Gateway i inicjatywy UE w zakresie dyplomacji wodnej. Chociaż instrumenty te są mile widziane i przydatne, same w sobie nie wystarczą. Trzeba je aktualizować, a także lepiej finansować i koordynować, aby ułatwić skuteczną współpracę regionalną, wzmocnić instytucje zarządzające zasobami wodnymi i mobilizować zrównoważone inwestycje. Należy również aktywniej wykorzystywać instrumenty zewnętrzne Unii we współpracy z państwami członkowskimi UE, a także przy użyciu ich narzędzi oraz zdolności finansowych i administracyjnych.

Ponadto istnieje pilna potrzeba zwiększenia zewnętrznego zaangażowania UE i ESDZ w transgraniczną współpracę w zakresie zasobów wodnych poprzez dialog polityczny, mediację, działania dyplomatyczne, pomoc techniczną i budowanie zdolności, wymianę danych, zarządzanie dorzeczami, wspieranie przejrzystego procesu decyzyjnego i zarządzania opartego na wiarygodnych instytucjach i ramach prawnych, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów lokalnych, oraz wspieranie zarządzania sprzyjającego włączeniu społecznemu, które uwzględnia potrzeby społeczności znajdujących się w trudnej sytuacji i mniejszości.

Wzmocnienie transnarodowego zarządzania zasobami wodnymi jest długoterminową inwestycją w stabilność, zapobieganie konfliktom i zrównoważony rozwój. W tym kontekście działania zewnętrzne Unii powinny w coraz większym stopniu uznawać i promować strategiczne znaczenie transnarodowego zarządzania zasobami wodnymi jako ważnego narzędzia długoterminowego zapobiegania konfliktom, a także na rzecz stabilności regionalnej, równości społecznej i bezpieczeństwa ludzkiego oraz zrównoważonego rozwoju. Komisja Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego (AFET) powinna dopilnować, by transnarodowe zarządzanie zasobami wodnymi było uznawane za priorytet dyplomatyczny i priorytet w zakresie bezpieczeństwa w ramach polityki zagranicznej UE, zarówno w regionach sąsiadujących, jak i objętych procesem rozszerzenia, takich jak Bałkany, Bliski Wschód i Afryka Północna oraz Sahel, a także w ramach globalnego zaangażowania Unii.

## ZAŁĄCZNIK: WYKAZ PODMIOTÓW, OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCA OTRZYMAŁ INFORMACJE

Zgodnie z art. 8 załącznika I do Regulaminu sprawozdawca oświadcza, że ujął w swoim sprawozdaniu informacje dotyczące kwestii związanych z tematem, które otrzymał podczas sporządzania projektu sprawozdania od następujących przedstawicieli grup interesu objętych zakresem porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości[1] lub od następujących przedstawicieli organów publicznych państw trzecich, w tym ich misji dyplomatycznych i ambasad:

| **1. Przedstawiciele grup interesu objęci zakresem porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości** |
|---|
| |
| **2. Przedstawiciele organów publicznych państw trzecich, w tym ich misji dyplomatycznych i ambasad** |
| |

Powyższy wykaz został sporządzony na wyłączną odpowiedzialność sprawozdawcy.

Gdy osoby fizyczne są wymienione w wykazie z imienia i nazwiska, zidentyfikowane poprzez swoją funkcję lub wymienione z imienia i nazwiska wraz z podaniem ich funkcji, sprawozdawca oświadcza, że przedstawił tym osobom fizycznym Oświadczenie o ochronie prywatności w Parlamencie Europejskim nr 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), w którym określono warunki mające zastosowanie do przetwarzania danych osobowych tych osób oraz prawa związane z takim przetwarzaniem.

[1] Porozumienie międzyinstytucjonalne z 20 maja 2021 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości (Dz.U. L 207 z 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).